OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Vastine

12.10.2026

VN/409/2026
VN/409/2026-OKM-74

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastine; Hallituksen esitys eduskunnalle opintoetuuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 177/2026 vp)

Eduskunnan sivistysvaliokunta on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriön vastinetta lausuntoihin, jotka koskevat hallituksen esitystä eduskunnalle opintoetuuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi.

Tiivistelmä

Lausunnonantajat ovat kiinnittäneet lausunnoissaan huomiota useisiin opiskelijoiden opintotukioikeuksia määritteleviin ehtoihin ja esittäneet myös toivomuksia esityksen sisällön muuttamiseksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että pääosin huomiot ja ehdotukset ovat olleet jo esityksen valmisteluvaiheessa tiedossa. Opintotuen uudistamisen keskeisenä reunaehtona on kuitenkin ollut valtiontalouden sopeutustoimien vuoksi kustannusneutraalisuus. Useat lausunnonantajien kehittämisehdotukset vaatisivat lisäselvityksiä ja vaikutusarvioita ja todennäköisesti myös lisäisivät opintotukimenoja. Muutoksia, jotka eivät ole olleet lausuntokierroksella olleessa hallituksen esityksessä mukana ja joista aiheutuisi ennakoimattomia vaikutuksia ja lisämenoja, ei tässä vaiheessa voida ottaa huomioon. Lausunnoista saatu palaute on arvokasta arvioitaessa järjestelmän kehittämisedellytyksiä myöhemmin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää vastineenaan seuraavaa:

1. Yleistä

Opintorahan ja asumislisän taso

Lausunnoissa todetaan opintorahan ja asumislisän tason olevan liian matala, jonka vuoksi niiden tasoa tulisi usean lausunnonantajan mukaan korottaa. Lisäksi epäkohtana pidetään sitä, että asumislisää ei esitetä indeksiin sidottavaksi.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Opetus- ja kulttuuriministeriö PL 29 00023 Valtioneuvosto	 Meritullinkatu 10 Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001		 kirjaamo.okm@gov.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että uudistus tuli laatia kustannusneutraalisti, mikä tarkoittaa sitä, että menoja lisäävälle muutokselle on samalla osoitettava vastaava menosäästö. Siten opintorahan ja asumislisän tason korottaminen edellyttäisi samalla opintotuen ehtojen muuttamista jollakin muulla tavalla siten, että menotaso laskee vastaavasti.

Opintotukimenojen uudelleen kohdentaminen on haasteellista ottaen huomioon opintotuen tarveharkintaisuuden. Jos esimerkiksi opiskelijoiden omia tulorajoja alennettaisiin opintorahan ja asumislisän tason korottamiseksi, heikennettäisiin samalla työnteon kannusteita ja mahdollisuutta parantaa toimeentuloa palkkatuloilla opintolainan sijaan.

Esimerkiksi vanhempien tuloihin perustuvan tarveharkinnan lisääminen korkea-asteella nykyisestään opintorahan korottamiseksi korkea-asteella ei olisi perusteltua, koska korkea-asteen opiskelijat ovat täysi-ikäisiä ja asuvat tyypillisesti omassa taloudessa vastaten omista menoistaan.

Toisella asteella vanhempien tulot vaikuttavat opintotukeen enemmän kuin korkea-asteella ja opintorahan taso on nuorimmilla opiskelijoilla matala. Esimerkiksi opintorahojen korottaminen ja samalla vanhempien tuloihin perustuvan tarveharkinnan lisääminen ei olisi tarkoituksenmukaista johtuen vanhempien tulorajojen jo nykyisestä verrattain alhaisesta tasosta.

Opintorahataulukon yksinkertaistaminen olisi mahdollista, mutta edellyttäisi selvitysten perusteella lisämäärärahoja (Opintotuen kokonaisuudistus. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2025:5)

Opetus- ja kulttuuriministeriö huomauttaa lisäksi, että opintotuen asumislisä on yhteisasumiseen kannustava, koska muiden samassa asunnossa asuvien asukkaiden tulot eivät vaikuta asumislisän määrään. Opiskelijalla voi myös olla asumislisän piirissä korkeammat tulot kuin yleisen asumistuen piirissä ilman että sillä on vaikutusta etuuden määrään.

Korkoavustuksen tulorajat ja korkosuoja

SYL ry katsoo lausunnossaan, että korkoavustuksen tulorajoja tulisi korottaa ja järjestelmään tulisi luoda opintolainan korkosuoja.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että korkoavustuksen ehtoja uudistetaan, jotta korkoavustuksella voitaisiin lisätä opintolainan turvallisuutta sekä ehkäistä nykyistä paremmin koko lainan joutumista valtion takauksen perusteella maksettavaksi. Korkoavustuksen tulorajojen korottaminen parantaisi korkoavustuksen kattavuutta. Korkoavustuksen käytön kasvu voi vähentää takausvastuumenoja, mutta vaikutusta on vaikea ennakoida.

Korkoavustuksessa ja takausvastuusaatavien maksuvapautuksissa käytetään korkoavustuksen tulorajoja. Siten korkoavustuksen tulorajojen korottaminen lisäisi sekä korkoavustuksen että maksuvapautuksen saajia ja niistä valtiolle aiheutuvia menoja.

Myös korkosuojan käyttöönotto lisäisi valtion menoja ja kohdentuisi kaikille lainansaajille. Ehdotettu korkosuojaus yleisenä korkotukena olisi päällekkäinen korkojen pääomituksen ja korkoavustuksen kanssa ja edellyttäisi todennäköisesti monimutkaisuutta lisäävää yhteensovittamista korkojen pääomittamisen ja korkoavustuksen kanssa tai niistä luopumista.

Nykymallissa korot lisätään opiskeluaikana velkapääomaan, eikä korkojen pääomituksen aikana opintovelallisella ole korkomenoja maksettavanaan. Korkoavustus maksetaan puolestaan pienituloiselle lainansaajalle tuloihin perustuvan tarveharkinnan perusteella. Korkoavustuksen tulorajat sidottaisiin esityksen mukaan jatkossakin palkkakertoimeen ja niitä tarkistettaisiin määräajoin. Uuden korkoavustuksen toimivuutta on tarpeen seurata ja korkoavustuksen tulorajojen korottaminen voi tulla myöhemmin harkittavaksi.

Regressisääntely asumislisän ja yleisen asumistuen välille

Kela esittää lausunnossaan, että uuteen opintoetuuslakiin ja lakiin yleisestä asumistuesta (938/2014) lisättäisiin regressisääntely. Asumistuen ja opintotuen asumislisän välillä on asiakassiirtymiä ja Kelan mukaan on käytännössä mahdotonta ennakolta estää ajoittaista etuuksien samanaikaista maksamista. Väärältä ajalta maksettu väärä etuus joudutaan

nykyisellä sääntelyllä perimään takaisin takaisinperintämenettelyä käyttäen. Kela perustelee ehdotusta siten, että nykyinen menettely aiheuttaa asiakkaille tarpeetonta huolta ja epävarmuutta sekä Kelalle toimeenpanokustannuksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että Kelan ehdottaman regressimenettelyn perusteet ovat sinänsä kannatettavia, koska ne ehkäisisivät turhien liikamaksujen ja takaisinperintöjen syntymistä. Regressisääntelyn edellytyksiä on hallituksen esityksen valmistelun aikana varsin perusteellisesti käsitelty Kelan ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Regressisääntely mahdollistaisi opintotuen asumislisän liikamaksujen perimisen samalle ajalle takautuen myönnettävästä yleisestä asumistuesta ja toisin päin ilman takaisinperintämenettelyä. Nykyisin päällekkäisiä maksuja voi syntyä opiskelijoille esimerkiksi tilanteissa, joissa opiskelija on ennen opintojen alkua saanut yleistä asumistukea ja siirtyy opintojen alkaessa opintotuen asumislisän piiriin. Näitä tilanteita oli erityisesti viime vuonna, kun muut kuin lasta huoltavat opiskelijat siirtyivät yleiseltä asumistuelta opintotuen asumislisän piiriin, mutta tällöin kyseessä oli siis yksittäinen lainmuutoksesta johtunut tilanne. Päällekkäisiä maksuja syntyy vähemmän tilanteissa, joissa opiskelijalla on tarve siirtyä asumislisältä yleiselle asumistuelle, koska ehdotetun opintoetuuslain 59 §:n 4 momentin mukaan opiskelijan valmistuessa tai keskeyttäessä opintonsa opintotuki lakkautetaan valmistumis- tai keskeyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alusta lukien. Päällekkäisiä maksuja syntyykin tyypillisesti tilanteissa, joissa tieto olosuhdemuutoksesta ei tule Kelan tietoon riittävän ajoissa siten, että hakemukset ehdittäisiin ratkaista ennen olosuhdemuutoksen voimaantuloa. Liikamaksuja voidaan näin ollen jossain määrin ehkäistä myös neuvonnalla ja ohjeistuksella.

Vaikka regressimenettelyn käyttöönottoon liittyykin paljon sitä puoltavia näkökohtia, on asian valmistelun aikana ilmennyt kuitenkin myös sellaisia seikkoja, joiden vuoksi regressimenettelyitä koskevia säännöksiä ei ole sisällytetty hallituksen esitykseen. Opintotuen asumislisä on yksilökohtainen etuus, joka myönnetään ja maksetaan yhdelle henkilölle ja jonka tarveharkinnassa otetaan huomioon vain kyseisen henkilön tulot. Yleinen asumistuki puolestaan on ruokakuntakohtainen etuus. Ruokakunnan muodostumisesta ja siihen kuuluvista henkilöistä säädetään yleisestä asumistuesta annetun lain 4 §:ssä. Ruokakuntaa edustaa asunnonhaltija tai hänen puolisonsa, yhteisöruokakunnan valtuuttama henkilö taikka se, jonka nimissä erillinen vuokrasopimus tai sitä vastaava hallintasopimus on. Asumistuen myöntämisessä otetaan lähtökohtaisesti huomioon koko ruokakunnan tulot laissa tarkemmin säädetyllä tavalla. Lain 24 §:n mukaan asumistuki myönnetään ruokakunnalle ja päätös annetaan tiedoksi hakijalle. Asumistuki maksetaan ruokakunnan edustajan tai hänen valtuuttamansa ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille. Lain 32 §:n mukaan liikaa maksettu tuki peritään takaisin 4 §:ssä tarkoitetun ruokakunnan jäseniltä. Liikaa maksettua tukea voidaan periä takaisin hakijalta, tämän avio- tai avopuolisolta taikka muulta ruokakuntaan liikamaksun aikana kuuluneelta täysi-ikäiseltä henkilöltä, joka on sitoutunut yhteisvastuuseen liikaa maksetun tuen takaisinmaksusta. Tuki peritään ensisijaisesti tuen hakijalta.

Kela on esittänyt sivistysvaliokunnalle toimittamassaan selvityksessä erilaisia esimerkkejä regressitilanteista. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että regressimenettely vaikuttaakin ongelmattomalta ja käyttökelpoiselta niissä tilanteissa, joissa opiskelija muodostaa yksin ruokakunnan, eli molemmat etuudet myönnetään vain hänelle itselleen ja hänen omien tulojensa perusteella (esimerkit 1 ja 4). Sen sijaan erilaiset usean henkilön ruokakuntiin liittyvät tilanteet ovat ongelmallisia, kuten Kelakin on todennut esimerkin 3 kohdalla. Regressimenettelyn käyttöönotto edellyttääkin oikeudellista arviointia, voidaanko ruokakunnan saamasta asumistuesta pidättää yhden ruokakunnan jäsenen saamaa yksilöperusteista etuutta ja toisaalta voidaanko henkilön yksilöperusteisesta etuudesta pidättää ruokakunnan saamaa etuutta. Esimerkiksi esimerkin 2 tilanne vaikuttaa sikäli ongelmalliselta, että avoparin muodostaman ruokakunnan yleinen asumistuki on ollut 371 eur/kk ja olosuhdemuutoksen jälkeen sen liikamaksu 231 euroa pidätettäisiin pariskunnan tulottomalle osapuolelle myönnettävästä asumislisästä. Ilman regressimenettelyä liikamaksu opetus- ja kulttuuriministeriön ymmärryksen mukaan perittäisiin takaisin ensisijaisesti hakijalta, joka esimerkkitapauksessa on ollut avoparin tuloja omaava henkilö.

Kelan esimerkeissä todetaan myös, että vastaava menettely on käytössä eläkkeensaajien asumistuen ja yleisen asumistuen välillä. Tähän opetus- ja kulttuuriministeriö huomauttaa, että eläkkeensaajien asumistuen myöntämisperusteet poikkeavat opintotuen asumislisästä mm. siinä, että asumismenoissa ja vuosituloissa otetaan huomioon myös hakijan avo- tai aviopuolison asumismenot ja tulot. Kyseessä ei siis ole opintotuen asumislisän tavoin täysin yksilöperusteinen etuus.

Etuuksien päällekkäisen maksamisen estämiseen liittyvien ratkaisujen arvioimista voidaan jatkaa yhteistyössä Kelan ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa, mutta opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan mahdolliset muutokset edellyttävät vielä huolellista valmistelua ja regressin käyttömahdollisuuden rajaamista vain niihin tilanteisiin, joissa se voidaan katsoa ongelmattomaksi.

Uudistuksesta aiheutuvat säästöt

Lausunnoissa nostettiin esille myös uudistuksen pidemmän aikavälin vaikutuksia opintotukimenoihin. SAMOK katsoo, että kustannusneutraalisuus edellyttäisi opiskeluaikaisen tuen tason nostamista. SYL katsoo, että syntyvät säästöt tulee kohdentaa rahaetuuksien nostamiseen, kuten opintorahan, asumislisän ja tukikuukausien parantamiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että pidemmän aikavälin vaikutuksiin liittyvät mahdolliset uudet ratkaisut tulevat arvioitavaksi seuraavissa julkisen talouden suunnitelmissa ja talousarvioesityksissä.

Opiskelijoiden velkaantumiskehitys

Opintotuen lainapainotteisuuden kasvua pidetään useissa lausunnoissa ei-toivottavana kehityssuuntana mahdollisten velkaongelmien lisääntymisen vuoksi. Opintorahan osuuden lisääminen voisi vähentää opintolainan tarvetta, mutta opintorahan tason korottaminen ei ole ollut tällä hallituskaudella mahdollista valtiontalouden sopeutustoimien vuoksi. Opintorahan tason korottamisen edellytyksiä vaikeuttaa uudistuksen kustannusneutraalisuustavoite.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, ettei nyt käsillä olevassa esityksessä lisätä opintolainan osuutta. Esitykseen sisältyy sen sijaan useita opintolainan käyttökelpoisuutta ja turvallisuutta parantavia muutoksia. Näitä ovat opintolainan korkojen pääomituskauden pidennys, korkoavustuksen ehtojen parantaminen sekä lainan eräännyttämisen määräajan pidentäminen. Myös opintolainahyvitys säilyy yhtenä etuutena ja tulee pienentämään jatkossakin korkeakoulututkinnon suorittaneiden velkataakkaa.

SAMOK huomauttaa lausunnossaan, että ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla voi olla myös ammatillisen koulutuksen aikana nostettua opintolainaa. Tällöin kokonaisvelkamäärä voi olla suuri. Opetus- ja kulttuuriministeriö huomauttaa, että esityksessä arvioidaan tavoiteajassa AMK-tutkinnon suorittaneiden keskimääräisen hyvityksen olevan jatkossa nykyistä korkeampi. Lisäksi suoritusaikatilastojen perusteella erityisesti AMK-tutkinnon suorittajilla olisivat hyvät edellytykset saada tavoiteaikaan perustuva hyvitys.

Nuorisoala ry katsoo, ettei esityksessä ole lainkaan nuorisovaikutusten arviointia. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että esityksessä on kuvattu vaikutukset opiskelijoiden taloudelliseen asemaan (s. 41 alkaen). Myöskin lapsiin ja nuoriin kohdistuvat vaikutukset käsitellään esityksessä (alkaen s. 61).

Opetus- ja kulttuuriministeriö huomauttaa, että esityksessä on todettu velkaantumiskehityksestä olevan puutteellista tietoa. Opintojen aikaisen velkaantumisen pitemmän aikavälin vaikutuksista Suomessa ei ole käytettävissä tutkimustietoa muun muassa puutteellisten rekisteriaineistojen vuoksi. Opintolainataakka voi luonnollisesti heikentää valmistumisen jälkeistä toimeentuloa ja esimerkiksi edellytyksiä omistusasunnon hankintaan. Velkaantumisen pitkän aikavälin vaikutusten tutkiminen olisi tärkeää eri politiikkatoimien tavoitteiden arvioinnin kannalta. Opetus- ja kulttuuriministeriö yhtyy myös Sakki ry:n esille nostamaan tarpeeseen muiden kuin korkeakouluopiskelijoiden toimeentuloa koskevan tutkimustiedon tarpeellisuudesta.

2. Toisen asteen opintotukea koskevat huomiot

Vanhempien tulorajat ja opintorahan määrien yhtenäistäminen

Useissa lausunnoissa esitettiin vanhempien tulojen huomioonottamisesta luopumista täysi-ikäisten osalta, vanhempien tulorajoihin tasokorotusta sekä pienimpien opintorahan tasojen yhtenäistämistä. Myös nykyisen oppimateriaalilisän sisällyttämistä opintorahan tasoon esitettiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että vanhempien tulojen vähentävästä vaikutuksesta luopumiseen vanhempiensa luona asuvien 18–19-vuotiaiden opintotuessa, vanhempien tulorajojen tasokorotukseen tai pienimpien opintorahojen tasojen yhtenäistämiseen ei ollut valtiontaloudellisia edellytyksiä uudistuksen kustannusneutraalisuustavoitteen vuoksi. Mikäli näitä edellä mainittuja muutoksia olisi tehty, kustannusneutraalisuuden vaatimus olisi tarkoittanut käytännössä opintorahan tasojen alentamista tai muun tarveharkinnan lisäämistä, mikä olisi ollut ongelmallista uudistuksen muiden tavoitteiden näkökulmasta.

Uudistuksessa turvataan vanhempiensa luona asuvien 18–19-vuotiaiden taloudellisia edellytyksiä opintotuella nykytilaa vastaavasti. Toisen asteen alle 20-vuotiaiden opiskelijoiden taloudellisia edellytyksiä opiskeluun on parantanut oppivelvollisuusuudistuksen yhteydessä toteutettu oppimateriaalien maksuttomuus. Uudistuksessa esitetään vanhempien tulorajojen sitomista palkkakertoimeen, mikä estää tarveharkinnan kiristymisen jatkossa. Lisäksi on huomioitava, että asumislisään ja koulumatkatukeen eivät vanhempien tulot vaikuta jatkossakaan.

Nykyinen oppimateriaalilisä otettiin käyttöön ennen oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvää oppimateriaalien maksuttomuutta. Oppivelvollisuuslain 16 §:n mukaan oppivelvollisuuslain piirissä olleella opiskelijalla on oikeus maksuttomiin oppimateriaaleihin sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta, tai kunnes hän on suorittanut säännöksessä määritellyn toisen asteen tutkinnon. Oppimateriaalilisään puolestaan on oikeus pienituloisen perheen opiskelijalla, joka ei ole oikeutettu oppivelvollisuuslain 16 §:n mukaiseen maksuttomaan koulutukseen. Kyseessä on siten nykytilassa hyvin pieni kohderyhmä, koska lähtökohtaisesti kaikilla Suomessa kotikunnan omaavilla enintään 20-vuotiailla, ensimmäistä toisen asteen tutkintoaan suorittavilla opiskelijoilla on oikeus maksuttomiin oppimateriaaleihin. Oppimateriaalilisää maksettaisiin kuitenkin nykylain mukaan siihen oikeutetuille heidän opintojensa päättymiseen saakka. Erillisestä oppimateriaalilisästä luovuttaisiin selkeyden vuoksi.

Toisen asteen tukiaika ja pidennysperusteet

Kela ei pidä välttämättömänä, että muissa kuin korkeakouluopinnoissa rajattaisiin enimmäistukiajan 12 kuukauden pidennysoikeus vain niille opiskelijoille, joiden opintojen viivästyminen johtuu sairaudesta tai muusta erityisen painavasta syystä, vaikka esitetty muutos vastaisikin korkeakouluopiskelijoiden enimmäistukiajan pidennyksen vaatimuksia. Kela pitäisi kohtuullisena, että säilytettäisiin nykyisen opintotukilain mukainen oikeus 12 kuukauden enimmäistukiajan pidennykseen riippumatta siitä, mistä syystä opinnot ovat viivästyneet. Enimmäistukiajan pidennystä saavia opiskelijoita on nykyisinkin hyvin vähän, joten rajauksella ei olisi juurikaan säästövaikutuksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että enimmäisajan pidennysperusteet ovat varsin kattavat. Tarkoitus on, että jos tukiajan pidennysperusteita ei olisi, niin opiskelija ohjattaisiin tarvittaessa muiden tukitoimien piiriin.

Oppivelvollisten erityisen asumislisän ja koulumatkatuen ehdot

Tietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon

Opetushallitus vastustaa ehdotusta tallentaa oppivelvollisten erityistä asumislisää ja koulumatkatukea koskevat tiedot opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon.

Opetushallituksen mukaan ehdotettu tietosisällön laajentaminen merkitsisi olennaista muutosta tietovarannon alkuperäiseen käyttötarkoitukseen. Opetushallitus pitää huolestuttavana myös ehdotuksen laajempia vaikutuksia. Jos opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon voidaan tallentaa tietoja muiden viranomaisten tarpeisiin, syntyy yhdenvertaisuuden näkökulmasta paine mahdollistaa vastaava menettely myös muille viranomaisille.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että kyseiset tiedot ovat tietovarannon käyttötarkoituksen mukaisia. Koski-lain (Laki valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä, 884/2017) tarkoituksena (1 §) on mm. mahdollistaa henkilön opinto- ja tutkintotietojen tietoturvallinen ja keskitetty sähköinen kokoaminen, käsittely ja luovuttaminen hänen itsensä ja tietoja tarvitsevien viranomaisten käytettäväksi sekä tehostaa hallinnon toimintaa. Opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon käyttötarkoituksena (4 § 1 mom.) puolestaan on mm. käyttää tietoja henkilön hakiessa koulutukseen liittyviä etuisuuksia. Kansaneläkelaitos käyttää etuuksien myöntämisessä muitakin Koski-tietovarantoon tallennettavia tietoja, joten ministeriön näkemyksen mukaan olisi perusteltua, että myös oppivelvollisen erityisen asumislisän ja koulumatkatuen myöntämisessä voitaisiin käyttää koulutuksen järjestäjän Koski-tietovarantoon tallentamia tietoja. Koski-tietovarannon myötä on voitu vähentää niitä tilanteita, joissa oppilaitoksen tulee toimittaa opiskelijaan liittyviä tietoja Kansaneläkelaitokselle manuaalisesti. Vaihtoehtoisesti oppilaitokset voisivat toimittaa kyseiset tiedot ja niiden muutokset Kansaneläkelaitokselle tiedoksi muulla tavalla, esimerkiksi kirjeellä tai sähköpostiviestillä. Tätä ei voida ministeriön näkemyksen mukaan pitää tarkoituksenmukaisena, mikäli tieto on teknisesti mahdollista tallentaa tietojärjestelmään. Laajempien vaikutusten osalta ministeriö toteaa, että kunkin tallennettavan tiedon yhdenmukaisuus lain ja rekistereiden käyttötarkoituksen kanssa tulee arvioida tapauskohtaisesti. Kuten edellä jo on todettu, opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan nyt ehdotettavat tiedot ovat lain käyttötarkoituksen kanssa yhteensopivia.

Opetushallituksen mukaan sillä ei ole toimivaltaa eikä asiantuntemusta Kansaneläkelaitoksen etuuksia koskevan lainsäädännön tulkinnassa, eikä sille kuulu näihin etuuksiin liittyvä neuvonta tai ohjaus. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa tämän käsityksen oikeaksi. Koski-lain mukaan Opetushallitus vastaa tietovarannon yleisestä toiminnasta sekä teknisistä edellytyksistä tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten (5 § 1 mom.). Tietovarantoon tallennettuja tietoja käytetään mm. Kansaneläkelaitoksen etuuksien ja opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoituksen myöntämisessä. Tietojen käyttäminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että Opetushallituksen tulisi pystyä ohjeistamaan kyseisten lainsäädäntöjen tulkinnassa, vaan Opetushallituksen roolina on antaa teknisluonteista tietojen tallentamiseen liittyvää ohjeistusta. Nyt ehdotettavissa uusissa tiedoissa olisi käytännössä kyse sen arvioinnista, täyttävätkö oppivelvollisen olosuhteet asuinpaikan ja opintojen osalta edellytykset etuuksien saamiseen. Asiasisältöön liittyvästä ohjeistuksesta vastaisivat ministeriö ja Kansaneläkelaitos. Opetushallituksen puolestaan tulisi pystyä ohjeistamaan, miten tämä tieto (kyllä/ei, aikajakso) tallennetaan tietojärjestelmään.

Opetushallituksen lausunnon mukaan esityksessä ei ole arvioitu, miten tietosisältöjen teknisen toteutuksen kustannukset katetaan. Tältä osin opetus- ja kulttuuriministeriö viittaa hallituksen esityksessä (s. 61) todettuun, jonka mukaan ehdotettu muutos merkitsisi vähäisiä tietojärjestelmämuutoksia Opetushallituksen ylläpitämään KOSKI-tietovarantoon. Muutoksilla ei ole arvioitu olevan merkittäviä määrärahalisäystä vaativia kustannusvaikutuksia.

Opetushallitus toteaa, että esitys on valmisteltu ilman Opetushallituksen osallistumista. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että Opetushallitukselta on pyydetty lausunto lausuntokierroksen yhteydessä ja Opetushallitus on antanut asiassa lausunnon. Lisäksi lausuntokierroksen jälkeen Opetushallituksen kanssa on keskusteltu Koski-tietovarantoon tarvittavista muutoksista, joten Opetushallitus on ollut mukana hallituksen esityksen valmistelussa.

Opetushallitus pitää ehdotusta ongelmallisena myös oppijan oikeusturvan näkökulmasta**,** sillä tietovarantoon tallennettaisiin tietoa pelkästään oppijan omasta pyynnöstä. Opetus- ja kulttuuriministeriö ei tunnista, miten tämä seikka vaarantaisi oppijan oikeusturvaa.

Opetushallituksen mukaan esityksessä ei käsitellä tilanteita, joissa etuuden saamisen edellytykset myöhemmin lakkaavat täyttymästä. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että kyseistä seikkaa on käsitelty hallituksen esityksessä sivulla 136. Valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annetun lain 5 §:n 2 momentin mukaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjät vastaavat siitä, että niiden tallentamat tiedot ovat yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetulla tavalla täsmällisiä, sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetushallitus vastaa muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädetyistä velvollisuuksista ja muiden rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta Koulutuksen järjestäjä siis vastaa tallentamiensa tietojen oikeellisuudesta, joten koulutuksen järjestäjän tulee korjata tieto, mikäli sen tietoon tulee tiedon virheellisyys. Tieto olosuhteiden muutoksesta tai muusta mahdollisesta virheellisyydestä voi tulla opiskelijalta itseltään tai Kansaneläkelaitokselta.

Hallituksen esityksessä on kuvattu sääntelyä, jonka perusteella opintotuen saajan tulee ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle olosuhdemuutoksista. Tarkoitus on, että Kansaneläkelaitos ilmoittaisi tietoonsa tulleista olosuhdemuutoksista koulutuksen järjestäjälle, jotta koulutuksen järjestäjä voi korjata virheellisen rekisteritiedon.

Oppivelvollisten erityisen koulumatkatuen ja asumislisän kriteerit ja vaikutusarviot

Suomen Lukiolaisten Liitto tuo lausunnossaan esille, että oppivelvollisten erityisen koulumatkatuen ja asumislisän ehdot ovat liian tiukat lukioverkon harvenemisen vuoksi.

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf:n lausunnossa todetaan, ettei vaikutuksia ruotsinkielisiin toisen asteen opiskelijoihin ei ole arvioitu riittävästi. FSS:n mukaan ruotsinkielinen koulutustarjonta on rajallisempaa erityisesti ammatillisessa koulutuksessa. Lisäksi kouluverkon harvenemisen myötä oppilaitoksen etäisyys korostuu ruotsinkielisillä opiskelijoilla. Vaikutukset itsenäisesti asuviin alaikäisiin opiskelijoihin tulisi lisäksi arvioida erikseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että esitykseen sisältyvät oppivelvollisten erityistä asumislisää ja koulumatkatukea koskevat säännökset vastaavat voimassa olevia oppivelvollisuuslain oppivelvollisten majoitus- ja matkakorvauksen säännöksiä sekä niihin parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä (HE 213/2026 vp) ehdotettavia muutoksia. Säännöksissä on huomioitu mahdollisuus saada opetusta suomen ja ruotsin kielellä. Oppivelvollisia koskevien muutosten vaikutuksia on tarkoitus seurata ja arvioida uudistuksen tavoitteiden varmistamiseksi.

Muu kuin julkisen valvonnan alainen koulutus

Opetushallitus ehdottaa opintoetuuslain 7 §:n 2 momentin tarkistamista siten, että koulutuksen sisällöllisen vastaavuuden arviointi suhteessa ammatilliseen koulutukseen olisi ensisijaisesti koulutuksen järjestäjän vastuulla. Nykyisen käytännön mukaan Kansaneläkelaitos pyytää Opetushallitukselta lausuntoja koulutusten vastaavuudesta. Lausuntojen laatiminen on Opetushallituksen mukaan kuitenkin työlästä ja edellyttää yksityiskohtaista perehtymistä arvioitavan koulutuksen sisältöön. Opetushallitus ehdottaa, että koulutuksen järjestäjä laatisi ensin selvityksen koulutuksen vastaavuudesta ammatilliseen koulutukseen, minkä jälkeen Kansaneläkelaitos voisi tarvittaessa pyytää Opetushallitukselta lausunnon.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että oikeus opintotukeen muussa kuin julkisen valvonnan alaisessa koulutuksessa ei muuttuisi. Nykyinen lausuntomenettelyn etuna on se, että koulutuksen vastaavuus arvioidaan keskitetysti Opetushallituksessa, jossa on arviointiin liittyvä paras asiantuntemus. Hakemusten määrä on varsin pieni ja Kela pyytää lausuntoja Opetushallitukselta varsin harvoin, joten menettelystä aiheutuva hallinnollinen työmäärä on varsin vähäinen. Ehdotettu menettely monimutkaistaisi järjestelmää tarpeettomasti. Nykyinen sääntely ei estä Opetushallitusta arvioimaan koulutuksen vastaavuutta yhteistyössä koulutuksen järjestäjän kanssa.

Opintolainahyvitys ammatillisen tutkinnon suorittamisen perusteella

SAKKI ry on pettynyt siihen, että ammatillisen koulutuksen opiskelijat jäävät edelleen opintolainahyvityksen ulkopuolelle. Tilastot osoittavat, että myös ammatillisen koulutuksen opiskelijat nostavat opintolainaa. Opintolainahyvityksen ulottaminen toisen asteen opiskelijoihin olisi ansainnut uudistuksessa nykyistä perusteellisemman tarkastelun.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että opintolainaan sidotut ratkaisut, kuten opintolainahyvitys, ovat vaihtoehtoja esimerkiksi opintorahapainotteisemmalle tuelle. Siten ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opintolainahyvityksen edellytyksiä tulisi selvittää lisää.

3. Korkea-asteen opintotukea koskevat huomiot

Korkea-asteen opintotukikuukausien määrä ja tukiajan harkinnanvarainen pidennys

Korkeakouluopintoihin tarkoitettujen tukikuukausien määrää pidettiin useissa lausunnoissa riittämättöminä. Lisäksi SYL esitti, että 9 kuukauden enimmäisajan pidennys myönnettäisiin kaikille.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että tukikuukausien lisääminen edellyttäisi opintotukimenoja ja kustannusneutraalisuuden vaatimuksen vuoksi vastineeksi myös säästöjä. Tukikuukausien lisäämisellä edistettäisiin toki opintojen loppuun saattamista opintotuella. Nykyisin opiskelijan on tukiajan päätyttyä rahoitettava elinkustannukset muilla varoilla kuten esimerkiksi ansiotyöllä.

Arene ehdottaa, että opintoetuuslain 14 §:ssä tarkoitettuna muuna erityisen painavana syynä enimmäisajan pidentämisessä voitaisiin ottaa huomioon myös opiskelijasta riippumaton, tutkintoon pakollisena kuuluvan harjoittelun tai muun työelämäjakson saatavuudesta aiheutuva merkittävä viivästys.

Ehdotus on ymmärrettävä harjoittelupaikkojen niukkuuden vuoksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Kela arvioivat, voitaisiinko ehdotetun syyn perusteella pidentää tutkintokohtaista enimmäistukiaikaa.

Opintolainahyvityksen ehdot

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon oikeus opintolainahyvitykseen

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että ylempi ammattikorkeakoulututkinto voi olla opintolainahyvitykseen oikeuttava tutkinto. Tätä rajoittaa kuitenkin säännös siitä, että opintolainansaajalle voidaan myöntää opintolainahyvitys vain hänen ensimmäiseksi suorittamansa korkeakoulututkinnon perusteella. Käytännössä hyvityksessä huomioidaan tavoiteajan mukainen lainamäärä. Lisäksi hyvitys kohdentuu vain lainoihin, jotka ylittävät 8000 euroa. Ehdoista poikkeaminen yhden tutkinnon osalta jollakin perusteella olisi opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan ongelmallista opiskelijoiden yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta. Tarkoitus on, että pienen opintolainan perusteella ei hyvitykseen olisi oikeutta. Opintolainahyvityksen sovittaminen erilaajuisiin korkeakoulututkintoihin monimutkaistaisi järjestelmää tarpeettomasti.

Opintolainahyvityksessä huomioonotettava lainamäärä ja enimmäismäärä

Hyvityksessä huomioonotettavan lainarajan nostaminen 2 500 eurosta 8 000 euroon kannustaa joidenkin lausuntojen mukaan opiskelijoita nostamaan entistä enemmän opintolainaa. Hyvityksessä otetaan käyttöön enimmäismäärä, jonka seurauksena erityisesti ulkomailla opiskelevien hyvitykset ovat jatkossa nykyistä pienempiä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että hyvitys on tarkoituksella kohdennettu merkittäviin lainoihin. Hyvityksessä huomioonotettava lainamäärän alaraja vastaa noin yhden lukuvuoden lainaa kuten nykyisen hyvityksen 2500 euron rajakin vastasi aikanaan. Opintolainan saajan näkökulmasta pieni laina palkitsee itse itsensä. Hyvityksen enimmäismäärän tarkoitus on puolestaan hillitä velkaantumista ja opintolainahyvitysmenoja. Ulkomailla tutkinnon

suorittavien opintolainahyvitykset olisivat jatkossa enintään yhtä suuria kuin kotimaassa tutkinnon suorittaneiden hyvitykset.

Opintolainahyvityksen kaksiportaisuus

Muun muassa Unifi ja Kela tuovat lausunnossaan esille, että ehdotettu hyvitysmalli heikentää kannustavuutta maisterivaiheen opintojen osalta, sillä opiskelija voi saavuttaa lähes enimmäishyvityksen jo kandidaatin tutkinnon perusteella opintotuen vahvan lainapainotteisuuden sekä hyvityksen enimmäismäärän vuoksi. Tämä voi johtaa siihen, että opintolainahyvitystä nostetaan aiempaa useammin jo kandidaatin tutkinnon jälkeen, jolloin järjestelmän kannustavuus kohdistuu käytännössä vain kandidaattitutkinnon suorittamiseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että lähtökohtaisesti sekä alemman että ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneen oikeus hyvitykseen ratkaistaan ilman hakemusta vasta molempien tutkintojen suorittamisen jälkeen, joten myös ylemmän tutkinnon suorittamisaika vaikuttaa hyvityksen saamiseen. Opintolainaa maltillisesti (esim. n. 500 e/kk) käyttävän alemman ja ylemmän korkeakoulutkinnon suorittajan on mahdollista saada täysimääräinen hyvitys (7 000 euroa) vasta kun molemmat tutkinnot on suoritettu tavoiteajassa. Sen sijaan lainaa täysimääräisesti (850 e/kk) hyödyntävä alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaja voisi saada hyvityksen täysimääräisenä jo tavoiteajassa alemman korkeakoulututkinnon perusteella. Siten on mahdollista, että aiempaa useampi hyödyntäisi lainaa nimenomaan alemman korkeakoulututkinnon suorittamisen aikana. Jos opiskelija arvioi, ettei hän voikaan suorittaa alemman korkeakoulutkinnon jälkeen ylempää korkeakoulututkintoa suoritusaikavaatimuksen puitteissa, hänen tulee hakea hyvitystä erikseen kahden vuoden sisällä alemman korkeakoulututkinnon suorittamisesta. Määräaika turvaa siten hyvityksen saamisen, jos ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaminen viivästyisi ratkaisevasti. On mahdollista, että osa opiskelijoista hyödyntää opintolainaa jatkossa vähemmän ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamiseen ja käyttää muita rahoitusvaihtoehtoja, kuten palkkatuloja.

Kela huomauttaa lausunnossaan, että jos opiskelijat hakisivat jatkossa useammin opintolainahyvityksen jo alemman korkeakoulututkinnon perusteella, tarkoittaisi se opintolainahyvityksen toimeenpanon näkökulmasta manuaalisesti käsiteltävien hakemusten määrän lisääntymistä Kelassa. Kela tuo esille myös sen, että turhien valitusten ja oikaisupyyntöjen määrä voi kasvaa tilanteissa, kun myönnettävän hyvityksen enimmäismäärään ei vaikuta se, onko opiskelija suorittanut tutkinnon tavoite- tai määräajassa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että Kelan esiintuomat tilanteet ovat sinänsä mahdollisia. Siksi onkin tärkeää, että uudistuvan opintolainahyvityksen ehdoista on oltava tarjolla tietoa riittävästi, jotta opintolainansaajat ymmärtävät oikeutensa ja vältytään turhilta hakemuksilta, oikaisupyynnöiltä ja valituksilta.

Opintolainahyvityksen joustot ja vaihtoehdot

SAMOK näkee, että opintolainahyvitykseen oikeuttavan opiskeluajan pidentämisen ehtoihin tulisi lisätä myös muilta osin samat perusteet, joita harkinnanvaraisten lisätukikuukausien osalta on ehdotettu. Ulkomailla opiskeluun, kilpaurheiluun sekä alanvaihtoon liittyvien syiden lisääminen opintolainahyvitykseen oikeuttavan opiskeluajan pidentämisen ehtoihin tekisivät opintotukijärjestelmästä opiskelijoille selkeämmin ymmärrettävän ja vähentäisivät alanvaihtoon tai liikkuvuusjaksoille osallistumiseen liittyviä taloudellisia riskejä. Myös OPH ehdottaa liikkuvuusjakson huomioimista opintolainahyvityksen ehdoissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että ulkomailla opiskelun, kilpaurheilun tai alanvaihtoon liittyvien syiden lisääminen opintolainahyvityksen ehtona olevan tutkinnon suoritusaikavaatimuksen pidentämiseen edellyttäisi vaikutusarvioita ja lisäisi myös opintolainahyvitysmenoja. Opintolainahyvityksen ehtoja joustavoitetaan esityksessä siten, että suoritusajan laskennassa huomioidaan lakisääteiset syyt poissaoloon ensimmäisenä lukuvuonna (ehdotettu 50 §:n 4 momentti). Lisäksi opintojen viivästyttyä huomioidaan samat syyt kuin nykyisinkin sekä lisäksi voidaan huomioida opiskelun estyminen aiemman sairauspäivärahan saamisen lisäksi myös lääkärintodistuksen perusteella (ehdotettu 51 §). Mahdolliset

uudet ehdot lisäisivät monimutkaisuutta ja muuttaisivat opintolainahyvityksen tarkoitusta. Tarkoitus on ollut, että tavoiteaikana valmistumiseen kannustamiseksi opintojen viivästyminen huomioitaisiin sellaisten syiden perusteella, jotka johtuvat velvoitteista tai syistä, joihin opiskelija ei voi itse vaikuttaa omilla valinnoillaan (sairastuminen, asevelvollisuus, opiskelumaan sotatila).

Tutkinnon suorittamisen perusteella saatava opintolainahyvitys kannustaa nimenomaan tutkinnon suorittamiseen verrattuna SYL:n mainitsemaan vuosittaiseen opintolainahyvitykseen, joka olisi luonteeltaan lainan käytön kompensaatio vuosittain. Vuosittain saatava hyvitys ei välttämättä varmistaisi opintojen loppuun saattamista ja tutkinnon suorittamista.

4. Toimenpidealoite opintolainahyvityksen saattamiseksi oikeudenmukaiseksi varusmiehille (TPA 33/2025 vp)

Toimenpidealoitteen mukaan varusmiesten osalta opintolainahyvityksen saamiseen liittyy suuria ongelmia. Jos opiskelija valmistuu korkeakoulusta tavoiteaikataulussa, hän voi saada valtiolta opintolainastaan hyvityksen. Hyvitys voi kuitenkin jäädä saamatta, jos opiskelija on ottanut opiskelupaikan vastaan, mutta joutunut lykkäämään opintojaan armeijan palveluksen takia. Varsinkin tässä ajassa asevelvollisuuden suorittamisesta ei saisi tulla haittaa siviilielämän puolelle. Opintolainahyvitykseen oikeutetun opiskelijan korkeakoulututkinnon suorittamisaika määritellään alkavaksi siitä lukukaudesta, jolloin opiskelija on ensimmäisen kerran vastaanottanut korkeakoulupaikan. Tähän aikaan lasketaan mukaan myös opiskelijan mahdolliset poissaolokuukaudet. Lainsäädäntö huomioi varusmiespalveluksen suorittamisen, mutta ei ota kantaa tilanteisiin, joissa opintojen aloittaminen viivästyy esimerkiksi palveluksesta kotiutumisen vuoksi. Erityisesti ammattikorkeakoulupuolella tämä on aiheuttanut opiskelijoille ongelmia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että hallituksen esityksessä ehdotetaan opintoetuuslain 50 §:n 4 momentissa seuraavasti: ”Jos opiskelija on otettuaan opiskelupaikan vastaan ilmoittautunut poissa olevaksi ammattikorkeakoululain 29 §:n 3 momentin tai yliopistolain 39 §:n 3 momentin nojalla ensimmäisenä lukuvuonna, tutkinnon suorittamiseen käytetty aika lasketaan kuitenkin sen lukukauden alusta, jona opiskelija on ensimmäistä kertaa ilmoittautunut läsnä olevaksi. Tässä momentissa säädettyä sovelletaan myös ulkomaisessa korkeakoulussa suoritettuun tutkintoon.” Lisäksi esityksen opintolainahyvitystä koskevassa siirtymäsäännöksessä 95 §:ssä säädetään, että ”henkilöön, joka on ottanut opiskelupaikan vastaan korkeakoulussa ja ilmoittautunut ensimmäistä kertaa läsnä olevaksi ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita opintolainahyvitystä ja opintolainavähennystä koskevia säännöksiä. Tästä poiketen edellä tarkoitettuun henkilöön sovelletaan kuitenkin tämän lain 50 §:n 4 momenttia, kun hän on suorittanut opintolainahyvitykseen oikeuttavan tutkinnon 1 päivänä elokuuta 2027 tai sen jälkeen”.

Yllä mainitut ammattikorkeakoululain ja yliopistolain kohdat sisältävät lakisääteisen syyn ilmoittautua poissaolevaksi asevelvollisuuden suorittamisen perusteella. Sääntelyn perusteella varusmiespalveluksen vuoksi poissa olevaksi ilmoittautuneen opiskelijan suoritusajan laskenta alkaisi hänen ensimmäisestä läsnäololukukaudestaan.

Jos puolestaan opiskelija suorittaisi asepalveluksen kesken opintojen, huomioitaisiin asepalveluksen suorittaminen pidennysperusteena opintolainahyvityksessä siten kuin opintoetuuslain 51 §:ssä säädetään. Ehdotetun 51 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan opintolainansaajalla on oikeus opintolainahyvitykseen, vaikka tutkinnon suorittamiseen käytetty aika on 50 §:ssä säädettyä pidempi, jos opintolainansaaja on mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitettuna aikana ollut suorittamassa asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaista palvelusta. Edelleen 50 §:n 2 momentissa säädettäisiin, että edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen olosuhteiden perusteella opintolainahyvitykseen oikeuttavaa tutkinnon suorittamisaikaa pidennetään enintään kahdella lukuvuodella.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että ehdotettu sääntely turvaa varusmiespalvelusta suorittavan oikeutta opintolainahyvitykseen poistaen toimenpidealoitteessa kuvatun ongelman.

5. Lopuksi

Useat lausunnonantajien kehittämisehdotukset vaatisivat lisäselvityksiä ja vaikutusarvioita ja todennäköisesti myös lisäisivät opintotukimenoja. Muutoksia, jotka eivät ole olleet lausuntokierroksella olleessa hallituksen esityksessä mukana ja joista aiheutuisi uusia ennakoimattomia vaikutuksia ja lisämenoja, ei siten tässä vaiheessa voida ottaa huomioon. Lausunnoista saatu palaute on arvokasta arvioitaessa järjestelmän kehittämisedellytyksiä myöhemmin.

Neuvotteleva virkamies Virpi Hiltunen

Jakelu Eduskunnan sivistysvaliokunta

Tiedoksi OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Elsi Juupaluoma
OKM KPE Kansliapäällikön esikunta, Heidi Backman